

KOD UCZNIĄ				

KONKURS HISTORYCZNY DLA UCZNIÓW KLAS IV-VIII SZKÓŁ PODSTAWOWYCH WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

ETAP WOJEWÓDZKI
12 kwietnia 2021 r. godz. 9.00

Uczennico/Uczniu:

1. Arkusz składa się z 26 zadań, na których rozwiązanie masz **90** minut.
2. Pisz długopisem/piórem - dozwolony czarny lub niebieski kolor tuszu.
3. Nie używaj ołówka ani korektora. Jeżeli się pomylisz, przekreśl błąd i napisz inną odpowiedź.
4. Pisz czytelnie i zamieszczaj odpowiedzi w miejscu do tego przeznaczonym.
5. Zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.

Życzymy powodzenia!

Maksymalna liczba punktów	60	100%
Uzyskana liczba punktów		%
Podpis Przewodniczącej/-ego WKK		

Mapa do zadania 1.

Na podstawie: <https://d-maps.com/m/history/meditantique/meditantique03.gif>

Zadanie 1. (0-3 pkt)

...../3

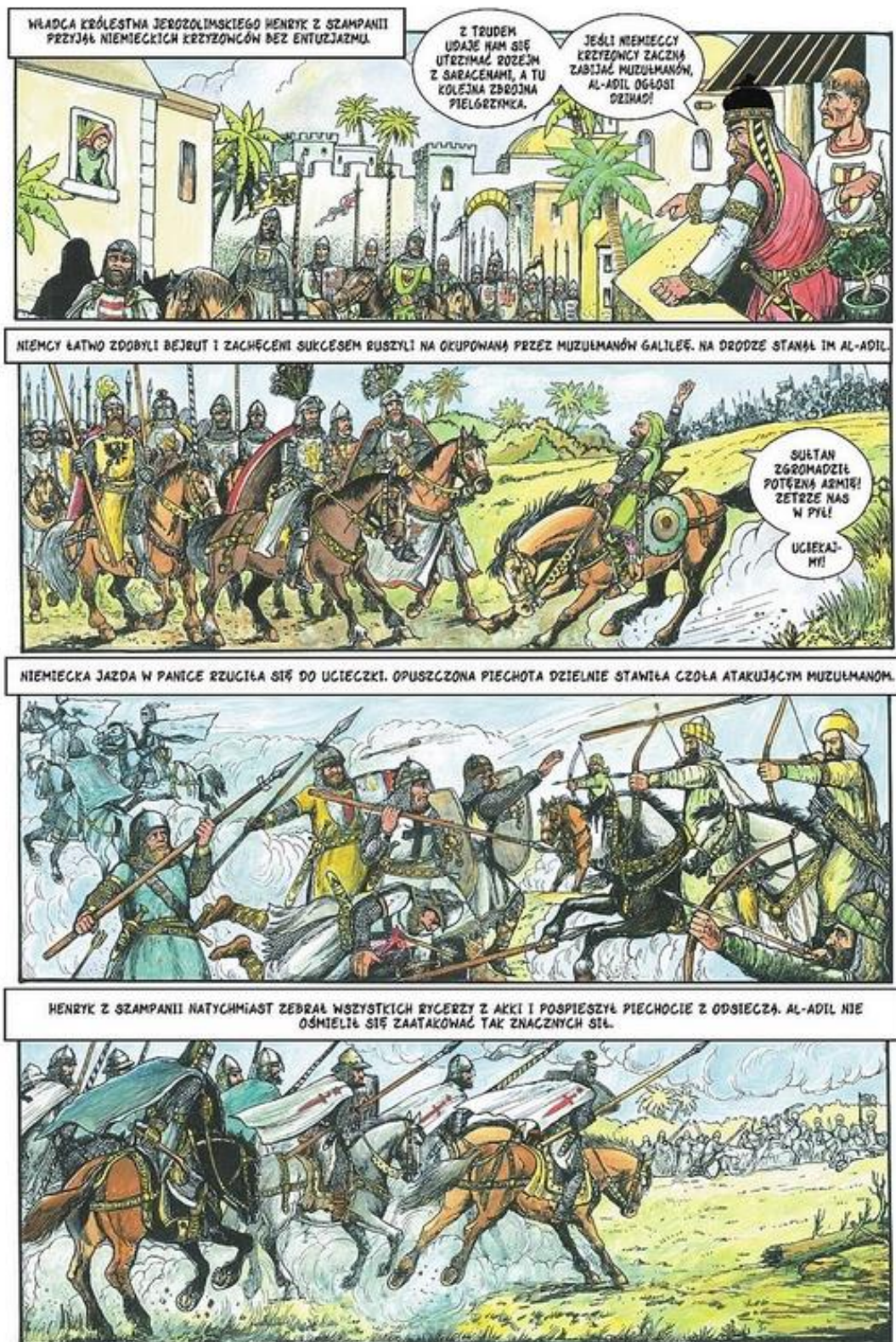
Do każdej struktury społeczeństwa schematycznie przedstawionej w tabeli dopisz cyfrę, jaką oznaczono na mapie stolicę starożytnego państwa, dla którego ta struktura była charakterystyczna.

	Struktura społeczeństwa	Cyfra, którą oznaczono stolicę państwa
1.1.	Obywatele-periojkwie-heloci	
1.2.	Patrycjusze-plebejusze-niewolnicy	
1.3.	Obywatele-metojkwie-niewolnicy	

Ilustracje do zadania 2.

Ilustracja I

Na podstawie: Z. Similak, R. Zaręba, *Zakon*, Radom 2020, s. 16.

Ilustracja II

Na podstawie: https://lh3.googleusercontent.com/proxy/gETVjKdLXbxHe1-7K_QUE5-pHPOvtthZ_CnFLwFkJrLS_CT4Tj4ZO6YNzLcffiS5Gfxbxf-Vl3b4wdqciGHwzUBqgExOogS

...../3

Zadanie 2. (0-3 pkt)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

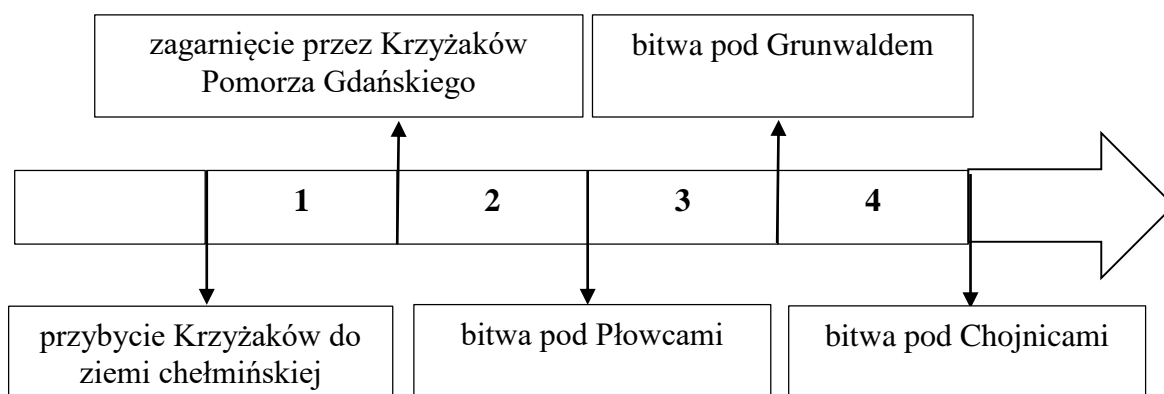
Przedstawione na Ilustracji I wydarzenia miały miejsce w okresie pomiędzy **2.1.**____. Ilustracja II przedstawia plan wspomnianego w tekście miasta **2.2.**____. Oznaczenia na płaszczech rycerzy biorących udział w ostatniej przedstawionej scenie świadczą o tym, że byli to przedstawiciele zakonów **2.3.**____.

- 2.1. A. początkiem wielkiej schizmy wschodniej a ogłoszeniem *Dictatus papae*
B. zakończeniem obrad synodu w Clermont a utworzeniem Cesarstwa Łacińskiego
C. zdobyciem Akki przez mameluków a zdobyciem Grenady przez Kastylijczyków
- 2.2. A. Akka
B. Bejrut
C. Jerozolima
- 2.3. A. joannitów i templariuszy
B. templariuszy i krzyżaków
C. krzyżaków i joannitów

Tekst i taśma chronologiczna do zadania 3.

Po koronacji swej był on we wszystkim bardzo szczęśliwy, zwłaszcza co do powiększenia i rozszerzenia królestwa polskiego. Albowiem ziemię kujawską, którą jeszcze za czasów ojca jego, ś. p. króla polskiego Władysława, zajęli brodaci Szpitalnicy N. P. Maryi Jerozolimskiej, z domu niemieckiego, bez wojny i jednego cięcia mieczem od nich odzyskał; niedługo zaś potem, po śmierci księcia całej Rusi, wspomniany król polski, w chęci pomszczenia się za zgładzenie swego krewnego, z wielką siłą ludu na Ruś wtargnął. Książęta, panowie i cała szlachta ruska, nie mogąc się oprzeć jego potędze, dobrowolnie poddali mu siebie i swoje mienia, przyjęli go za swego pana i hołd mu wierności przysięgą stwierdzili.

Na podstawie: *Kronika...*, <https://pl.wikisource.org/wiki/...>

...../1

Zadanie 3. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. Odpowiedź uzasadnij.

Opisane w tekście wydarzenia miały miejsce w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

.....

Tekst do zadania 4.

Miał w Warszawie lokum swoje,
W Wilnie otwarł zaś podwoje
Akademii dla narodu
I to pierwszej w ramach wschodu.
[...]
Jego dziełem jest piechota
Wybraniecka, którą z chłopa
Z dóbr królewskich wziął sformował,
By go szlachcic nie szachował
[...]
Zdobylł Połock i Inflanty,
Choć był Iwan temu anty,
Wielkie Łuki, tudzież grody
Pograniczne, nim do zgody

Doszło we wsi Jam Zapolski
Nie wchodzącej w obszar Polski.
Znacznie później, bo w lat trzysta -
Jan Matejko, batalista,
[...] namalował
W czasie oblężenia Pskowa.
[...]

Na podstawie: G. Wasowski, S. Szczęśniak, *Poczet królów Polski*, płyta z 1995 r.

...../3

Zadanie 4. (0-3 pkt)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A-C.

W tekście upamiętniono działania króla Polski **4.1.** _____. W polityce wewnętrznej zwrócono uwagę na reformę władcy w dziedzinie **4.2.** _____. W polityce zagranicznej położono nacisk na kampanię wojenną, która doprowadziła do **4.3.** _____.

- 4.1.**   **A.** Zygmunta Augusta
          B. Stefana Batorego
          C. Władysława IV Wazy
- 4.2.**   **A.** gospodarki
          B. oświaty
          C. religii
- 4.3.**   **A.** odsunięcia Rosji od Bałtyku
          B. uzyskania korony szwedzkiej przez króla Polski
          C. przyłączenia Wielkiego Księstwa Litewskiego do Polski

Zadanie 5. (0-3 pkt)

Każdemu sejmowi związanemu z wyborem władcy Rzeczypospolitej Obojga Narodów, przyporządkuj czynność, która miała miejsce podczas jego obrad – wybierz ją spośród oznaczonych literami A-E. W każdym wierszu tabeli zaznacz właściwą literę.

5.1.	sejm konwokacyjny	A	B	C	D	E
5.2.	sejm elekcyjny	A	B	C	D	E
5.3.	sejm koronacyjny	A	B	C	D	E

- A.** Zaprzysiężenie dwóch dokumentów: artykułów henrykowskich i pacta conventa.
- B.** Nadanie pełnomocnictw delegacji wyłonionej ze składu plenarnego sejm.
- C.** Ustalenie czasu i miejsca wyboru władcy oraz powołanie sądów kapturowych.
- D.** Przeliczenie głosów województw oddanych na poszczególnych kandydatów.
- E.** Wysłuchanie relacji z obrad sejmu walnego i zatwierdzenie niektórych uchwał sejm.

Ilustracje do zadania 6.

A.

B.

C.

D.

E.

F.

Na podstawie: www.historia-mody.xbp.pl; www.deser.pl;
http://kamistad.net/thumbs/xviii_4992226229616968.jpg;
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Codex_Manesse_Meinloh_von_Sevelingen.jpg;
<https://www.babskiswiat.com.pl/zdjecia/moda-....jpg>

Zadanie 6. (0-3 pkt)

...../3

Do okresów wypisanych w tabeli dobierz ilustrację przedstawiającą modę charakterystyczną dla danego okresu – wybierz ilustrację spośród oznaczonych literami A-F. W każdym wierszu tabeli zaznacz właściwą literę.

6.1.	Moda renesansowa	A	B	C	D	E	F
6.2.	Moda barokowa	A	B	C	D	E	F
6.3.	Moda dwudziestolecia międzywojennego	A	B	C	D	E	F

Ilustracja do zadania 7.

Na podstawie:

https://lh3.googleusercontent.com/proxy/FsNw8MaKe6WPUYcMgjxiFDOasVz3aoyL09Wg_rK6SH41VJnaDO1UI7pOCcyMzmcG0LzPMoUKrXOUmsZsJbJ4OYujQ

...../1

Zadanie 7. (0-1 pkt)

Uzasadnij, że ilustracja stanowi krytykę rewolucji francuskiej. W odpowiedzi odwołaj się do dwóch elementów graficznych.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Teksty do zadania 8.

Tekst I

Po skończonym nabożeństwie odśpiewał lud pieśni jak zwykle i, gdy się zbierał do wyjścia, ujrzał kościoły oblężone wojskiem. Lud nie chciał wcale wychodzić, więc pozostał w oblężeniu aż do 3-ciej rano. Następnie przypuściło wojsko szturm do katedry, wysadzili drzwi żelazne w kruchcie, wpadli na klęczący lud przed ołtarzami i rozpoczęli bić kolbami, obdzierać z kosztowności i wyganiać lud na ulicę, gdzie na nich czekały oddziały Kozaków. A otoczywszy wychodzących, wyjąwszy kobiety i dzieci, pędzili wszystkich do Cytadeli. Równocześnie rozpuszczono po ulicach kozactwo i żołnierze gonili za przechodniami przez Nowy Świat, Krakowskie Przedmieście i inne ulice, tratując końmi, bijąc nahajkami, dopuszczając się mnóstwa innych gwałtów i wiążąc osoby nawet w stroju narodowym i żałobnym.

Na podstawie: *Polaków dzieje malowane*, Warszawa 2007, s. 200.

Tekst II

W imieniu cara rządził królestwem namiestnik Iwan Paskiewicz Erywański, głównodowodzący w zwycięskiej kampanii, którego car obdarzył tytułem księcia warszawskiego. Car ogłosił częściową amnestię dla uczestników powstania. Nie objęła ona członków władz powstańczych i osób wyróżniających się aktywnością podczas wydarzeń listopadowych lub sierpniowych rozruchów. Ludzi sądzono zaocznie, zapadło wiele wyroków śmierci, powszechnie stosowano karę konfiskaty majątku. Na Królestwo nałożona została znaczna kontrybucja, musiało ono ponadto utrzymywać stacjonujące na jego terytorium wojska rosyjskie i ponosić koszty wznoszenia twierdz, które miały zniechęcać Polaków do prób dalszego oporu. W Warszawie zamknięto uniwersytet.

Na podstawie: *Polska na przestrzeni wieków*, Warszawa 2007, s. 423.

...../1

Zadanie 8. (0-1 pkt)

Rozstrzygnij, który z tekstów – Tekst I czy Tekst II – odnosi się do wydarzeń wcześniejszych. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

.....

Tekst do zadania 9.

W Królestwie życie zamarło niemal całkowicie. Strajkowały fabryki, koleje, poczty, biura, sklepy. Car zdecydował się na ustępstwa i 30 października wydał manifest zapowiadający „darowanie ludności niewzruszonych zasad wolności obywatelskiej na podstawach rzeczywistej nietykalności osobistej, wolności sumienia, słowa, zgromadzeń i związków”. Jednocześnie ogłoszono zwołanie izby niższej parlamentu – Dumy, z kompetencjami ustawodawczymi. Wielu uczestników rewolucji to satysfakcjonowało. Robotnicy, chcący dalszej walki i ustanowienia republiki, znaleźli się w osamotnieniu. Ich protestowi towarzyszyły dziękczynne manifestacje innych grup ludności.

Na podstawie: *Polska na przestrzeni wieków*, Warszawa 2007, s. 502.

...../3

Zadanie 9. (0-3 pkt)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Tekst dotyczy wystąpień społecznych w roku **9.1.**____. Ówczesnym carem Rosji był **9.2.**____. Wprowadzone ustępstwa nie zadowolili **9.3.**____.

9.1.   **A.** 1830

B. 1861

C. 1905

9.2.   **A.** Aleksander I

B. Mikołaj I

C. Mikołaj II

9.3.   **A.** endeków

B. socjalistów

C. ludowców

Tekst i ilustracja do zadania 10.

Smutnym paradoksem Polski porozbiorowej było to, iż największe możliwości rozwoju politycznego i kulturalnego otrzymała z trzech dzielnic Polski najuboższa i w najmniejszym stopniu mogąca te możliwości wyzyskać. Jedynie ona miała możliwość legalnej, nie zepchniętej do konspiracji działalności politycznej, w tym i parlamentarnej. Choć nie uwieczniona powodzeniem w dziedzinie agrarnej, to w dziedzinie kultury umysłowej, nie krępowanej przez reżim, wysunęła się na czoło ziem polskich. Jedynie w tej dziedzinie funkcjonowały dwa polskie uniwersytety i obok nich zasłużone instytucje, jak Akademia Umiejętności czy Ossolineum.

Na podstawie: *Polaków dzieje malowane*, Warszawa 2007, s. 221.

Na podstawie: *Polaków dzieje malowane*, Warszawa 2007, s. 216.

...../1

Zadanie 10. (0-1 pkt)

Rozstrzygnij, czy tekst i ilustracja obrazują sytuację Polaków w zaborze austriackim. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do treści obu źródeł.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....
.....
.....
.....
.....

Mapa do zadania 11.

Na podstawie: *Atlas historyczny od starożytności do współczesności dla klas 5-8 szkoły podstawowej*, Warszawa 2017, s. 74.

...../3

Zadanie 11. (0-3 pkt)

Wypisz z mapy i wpisz do tabeli właściwe nazwy miejsc związanych z walkami podczas I wojny światowej.

		Nazwa
11.1.	Nazwa rzeki, w bitwie nad którą Anglicy po raz pierwszy użyli czołgów.	
11.2.	Nazwa twierdzy znanej z bohaterskiej obrony w 1916 r.	
11.3.	Nazwa miejscowości, w której w listopadzie 1918 r. podpisano rozejm.	

Teksty do zadania 12.

Tekst I

Polacy! Zbliża się chwila oswobodzenia spod jarzma moskiewskiego. Już się cofają Moskale. Upada ich krwawe panowanie, ciężące na Was od stu przeszło lat. Przychodzimy do Was jako przyjaciele. Zaufajcie nam! Wolność Wam niesiemy i niepodległość, za którą tyle wycierpieli ojcowie Wasi. Niech ustąpi barbarzyństwo wschodnie przed cywilizacją zachodnią, wspólną Wam i nam. Powstańcie, pomni Waszej przeszłości, tak wielkiej i pełnej chwały. Połączcie się z wojskami sprzymierzonymi.

Na podstawie: <https://dzieje.pl/aktualnosci/...>

Tekst II

Wtedy powstał załążek państwa polskiego, czego inicjatorem były Niemcy. Miały w tym one zupełnie doraźny interes: pozyskanie polskiego rekruta i polskiej siły roboczej. Polska istniała jako twór w jakiś sposób wyodrębniony, ale wpisany w projekt niemiecki. Powstało królestwo bez monarchii, które stopniowo się rozwijało. Zyskało kolegialną głowę państwa - złożoną z Polaków. Dzięki temu, gdy w 1918 roku trzeba było budować państwo polskie, czyli potocznie mówiąc - coś z niczego, to jednak nie trzeba było budować całkowicie z niczego.

Na podstawie: <https://muzhp.pl/pl/e/1442/...>

...../1

Zadanie 12.1. (0-1 pkt)

Rozstrzygnij, czy Tekst II zawiera komentarz odnoszący się do dokumentu zacytowanego w Tekście I. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....
.....
.....
.....
.....

...../1

Zadanie 12.2. (0-1 pkt)

Podaj nazwę organu władzy, określonego w Tekście II jako *kolegialna głowa państwa - złożona z Polaków*.

.....

Teksty do zadania 13.

Tekst I

Rodacy z Polski i z zagranicy są wzruszeni, gdy na czarnej płycie mogiły czytają: MATKA I SERCE SYNA. Matka to Maria z Billewiczów. Serce? To dar dla ukochanej rodzicielki. Żona przekazała jednemu z adiutantów odręcznie napisany testament. Oto jego fragmenty: „Nie wiem, czy nie zechcą mnie pochować na Wawelu. Niech! Niech tylko moje serce wtedy zamknięte schowają tam, gdzie leżą moi żołnierze, co w kwietniu 1919 roku mnie jako wodzowi to miasto jako prezent pod nogi rzucili. Sprowadzić zwłoki mojej matki i pochować matkę największego rycerza Polski nade mną”.

Na podstawie: <https://....org/artykuly-publicystyka-felietony/felietony/item/1615-matka-i-serce-syna-...>

Tekst II

24 listopada 1918 roku w odrębnym sektorze wojskowym katolickiego cmentarza na Łyczakowie pochowano troje młodych ludzi. Był to pierwszy z kilku tysięcy pogrzebów, zorganizowanych w celu przeniesienia ciał poległych z tymczasowych grobów w parkach i na skwerach. Najmłodszy był prawdopodobnie Antoś Petrykiewicz, poległy w akcji w wieku lat 13. Głównym akcentem był łuk triumfalny, z dwoma kamiennymi lwami po bokach i z półkolistą kolumnadą. Nad łukiem umieszczono napis MORTUI SUNT UT LIBERI VIVAMUS („Umarli, abyśmy mogli żyć wolni”), a lwy dzierżyły w łapach tarcze z wypisaną dewizą miasta SEMPER FIDELIS („Zawsze wierny”) i TOBIE, POLSKO.

Na podstawie: N. Davies, *Europa. Rozprawa historyka z historią*, Kraków 2010, s. 982.

...../1

Zadanie 13.1. (0-1 pkt)

Rozstrzygnij, czy *mogiła* opisana w Tekście I znajduje się na cmentarzu opisanym w Tekście II. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

...../1

Zadanie 13.2. (0-1 pkt)

Rozstrzygnij, czy *troje młodych ludzi* wspomnianych w Tekście II zginęło w walce z tym samym przeciwnikiem, z rąk którego polegli wspomniani w Tekście I *żołnierze*. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

...../1

Zadanie 13.3. (0-1 pkt)

Podaj nazwę języka obcego, w którym wypisane były napisy pamiątkowe cytowane w Tekście II.

.....

...../2

Zadanie 14. (0-2 pkt)

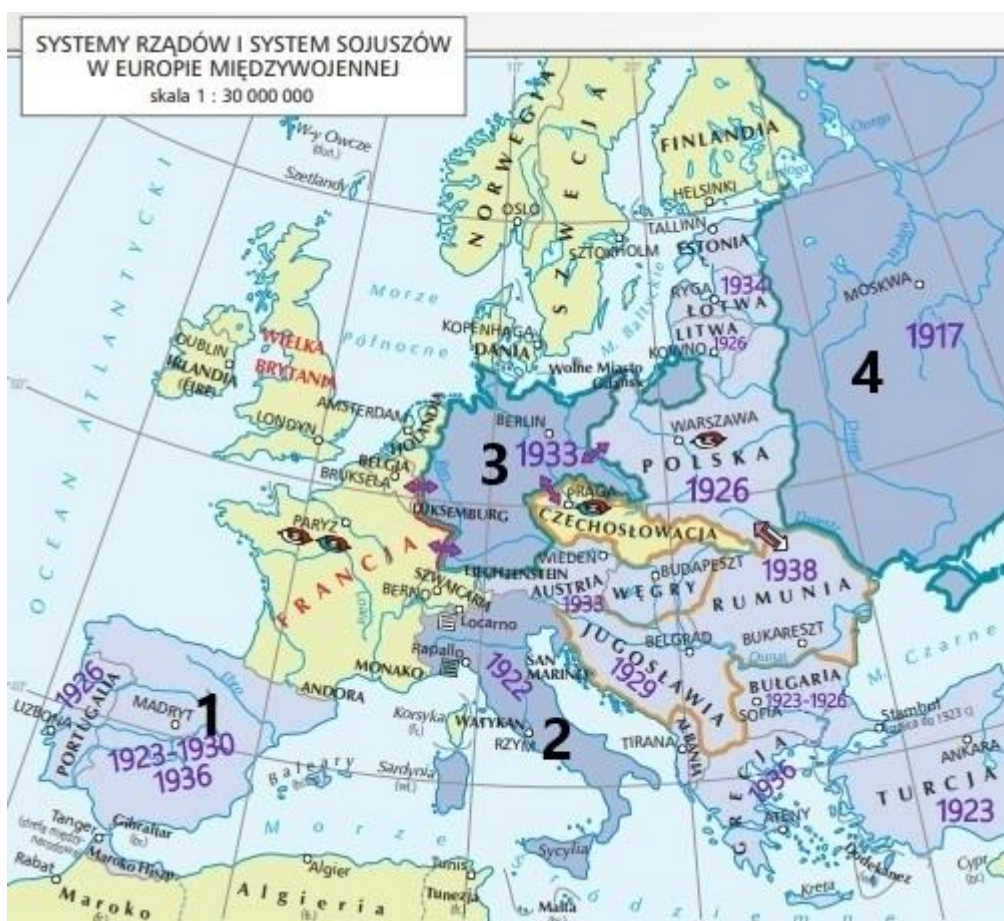
Każdej konstytucji podanej w tabeli przyporządkuj zapis jej treści wybrany spośród oznaczonych literami A-D. W każdym wierszu tabeli wybierz literę, którą oznaczono wybrany zapis.

14.1.	Konstytucja marcowa	A	B	C	D
14.2.	Konstytucja kwietniowa	A	B	C	D

- A.** Prezydenta Rzeczypospolitej wybierają na lat siedem bezwzględną większością głosów Sejm i Senat, połączone w Zgromadzenie Narodowe. Zgromadzenie Narodowe zwołuje Prezydent Rzeczypospolitej w ostatnim kwartale siedmioletnia swego urzędowania.
- B.** Kandydata na prezydenta Rzeczypospolitej wybiera Zgromadzenie Elektorów. Ustępującemu prezydentowi Rzeczypospolitej służy prawo wskazania innego kandydata. Jeżeli ustępujący prezydent z tego uprawnienia skorzysta, wyboru dokonują obywatele w głosowaniu powszechnym z dwóch kandydatów: Zgromadzenia Elektorów i ustępującego prezydenta Rzeczypospolitej.
- C.** Prezydent Rzeczypospolitej sprawuje urząd w granicach dotychczasowych uprawnień aż do wyboru Rady Państwa przez nowo wybrany Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Z dniem dokonania tego wyboru funkcje Prezydenta Rzeczypospolitej przechodzą na Radę Ministrów.
- D.** Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej jest wybierany przez Naród w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich i w głosowaniu tajnym. Prezydent Rzeczypospolitej jest wybierany na pięcioletnią kadencję i może być ponownie wybrany tylko raz.

Na podstawie: <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19210440267>;
<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19350300227>;
<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970780483>;
<http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19520330233>.

Mapa i tekst do zadania 15.

Na podstawie: *Atlas historyczny od starożytności do współczesności dla klas 5-8 szkoły podstawowej*, Warszawa 2017, s. 82.

Mauzoleum wybudowano po zwycięstwie w 1939 roku. Składa się z ogromnej podziemnej bazyliki, większej niż nawa św. Piotra w Rzymie, do której dojeżdża się tunelem wykutym w granicie i obramowanym dwoma rzędami grobów żołnierzy poległych w wojnie domowej. Na zewnątrz wieńczy ją „największy symbol chrześcijaństwa, jaki kiedykolwiek postawiono” – wysoki na 148 metrów kamienny krzyż o wadze 181 740 ton. Wzniesiono go niewolniczą pracą byłych więźniów wojennych. Pewien hitlerowski oficer, który odwiedził to miejsce w 1940 roku, miał podobno powiedzieć: „A za kogoż on się uważa? Za nowego faraona?”.

Na podstawie: N. Davies, *Europa. Rozprawa historyka z historią*, Kraków 2010, s. 1046.

Zadanie 15.1. (0-1 pkt)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

...../1

Kraj, w którym powstało opisane w tekście mauzoleum, oznaczono na mapie cyfrą

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Zadanie 15.2. (0-1 pkt)

...../1

Podaj nazwisko przywódcy porównanego w tekście do *nowego faraona*.

.....

Zadanie 15.3. (0-1 pkt)

...../1

Wyjaśnij, do jakich przemian odnoszą się daty zapisane przy niektórych państwach zaznaczonych na mapie. W uzasadnieniu odwołaj się do znanej Ci faktografii z dziejów co najmniej dwóch państw.

Wyjaśnienie: .....

.....

Uzasadnienie z odwołaniem do dziejów co najmniej dwóch państw:

.....

.....

.....

.....

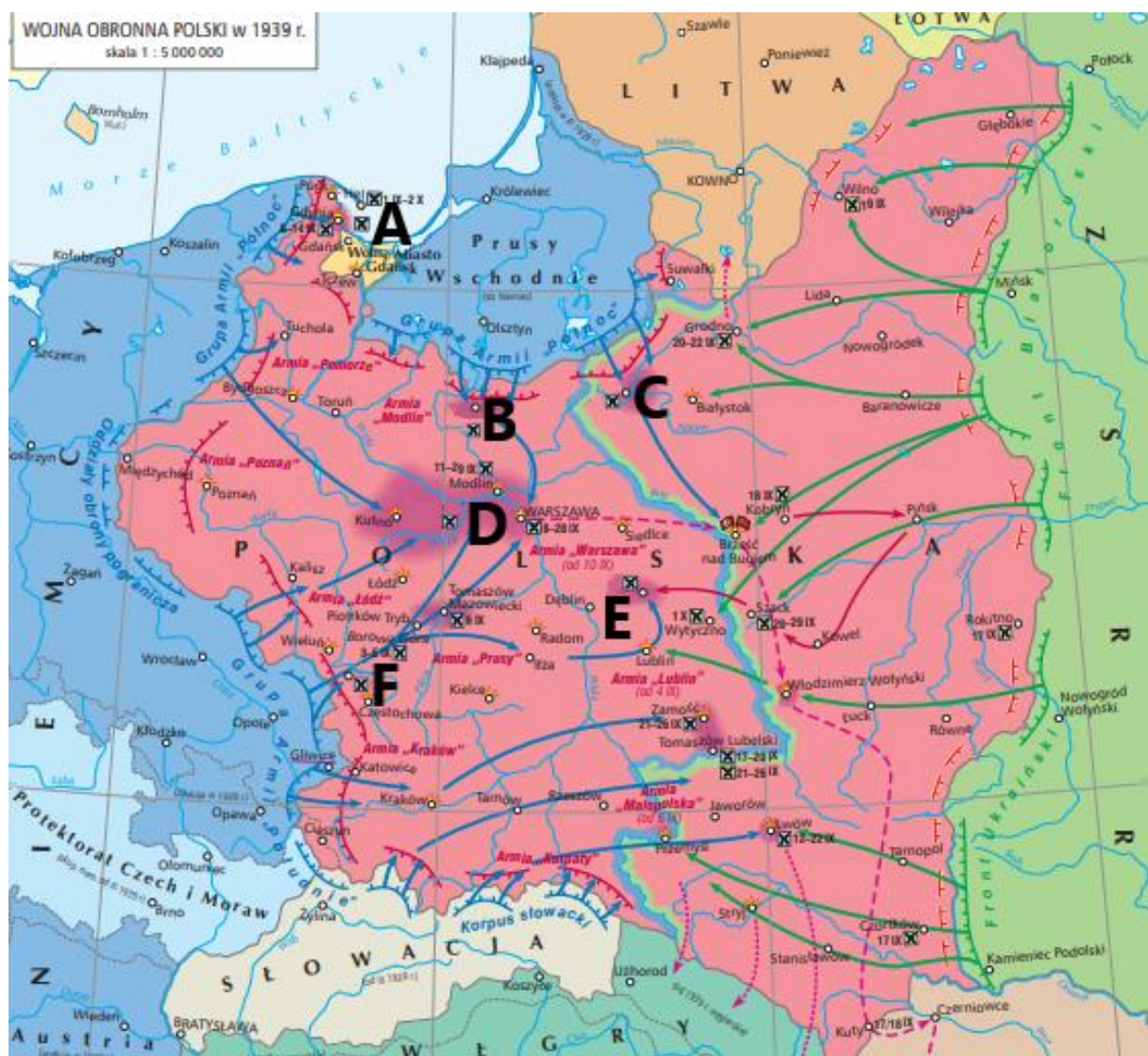
.....

.....

.....

Mapa i teksty do zadania 16.

Na podstawie: *Atlas historyczny od starożytności do współczesności dla klas 5-8 szkoły podstawowej*, Warszawa 2017, s. 84.

Tekst I

W dniach 9-22 września miała miejsce największa i najkrwawsza bitwa w kampanii wrześniowej, w której wzięły udział dwie polskie armie. Pierwsza z nich, niezaangażowana w walkach w pierwszym etapie wojny, wycofywała się zgodnie z rozkazem Naczelnego Wodza na linię Wisły. Druga zaś zdziesiątkowana w korytarzu pomorskim w walkach z 4. Armią niemiecką wycofywała się z pozycji obronnych wzdłuż Wisły w kierunku Warszawy.

Na podstawie: <https://www.wojsko-polskie.pl/...>

Tekst II

Garść polskich żołnierzy broniła się przeciwko czterdziestokrotnie liczniejszemu przeciwnikowi. Przeciwko czołgom, samolotom, artylerii i piechocie wroga mieli tylko betonowy bunkier i lekką broń. Nie bez powodu bitwa, która miała miejsce w dniach 7–10 września, nazywana jest polskimi Termopilami. Obrona słabszych liczebnie sił polskich

pozwoiliła przede wszystkim zatrzymać i związać walką siły niemieckie XIX Korpusu gen. H. Guderiana, które miały zadanie dotrzeć nad Bug.

Na podstawie: <https://www.wojsko-polskie.pl/...>

Tekst III

Bitwa rozegrała się dnia 1 września. Stoczyła ją Wołyńska Brygada Kawalerii, która osłaniała lewe skrzydło Armii. Na stanowiska obronne brygady wyszło uderzenie niemieckiej 4 dywizji pancerniej, która liczyła 341 czołgów i ok. 90 samochodów pancernych. Bitwa zakończyła się dużym sukcesem Wołyńskiej BK, która przez cały dzień zatrzymywała marsz kilkakrotnie silniejszej dywizji pancerniej i zadała jej poważne straty w ludziach i w sprzęcie, ponosząc straty ok. 500 zabitych i rannych żołnierzy.

Na podstawie: <http://www.1939.pl/bitwy/.../index.html>

...../3

Zadanie 16. (0-3 pkt)

Każdemu z opisów bitew z wojny obronnej 1939 r. (Teksty I-III) przyporządkuj literę A-F, którą miejsce tej bitwy zostało oznaczone na mapie. W każdym wierszu tabeli wybierz jedną literę, którą oznaczono wybrane miejsce bitwy.

16.1.	Tekst I	A	B	C	D	E	F
16.2.	Tekst II	A	B	C	D	E	F
16.3.	Tekst III	A	B	C	D	E	F

Ilustracja do zadania 17.

*Chciałem, by Warszawa
była wielka. Wierzyłem, że
wielka będzie. Ja i moi
współpracownicy kresiliśmy
plany, robiliśmy szkice
wielkiej Warszawy
przyszłości. I Warszawa jest
wielka. Prędzej to nastąpiło,
niż przypuszczaliśmy.*

*Nie za lat pięćdziesiąt, nie za
sto, lecz dziś widzę wielką Warszawę. Gdy teraz do was mówię,
widzę ją przez okno w całej wielkości i chwale, otoczoną
kłębam dymu, rozczzerwienioną płomieniami ognia,
wspaniałą, niezniszczalną, wielką, walczącą Warszawę.
I choć tam, gdzie miały być wspaniałe sierocińce – gruzy leżą,
choć tam, gdzie miały być parki – dziś są barykady gęsto
trupami pokryte, choć płoną nasze biblioteki, choć palą się
szpitale – nie za lat pięćdziesiąt, nie za sto, lecz dziś Warszawa
broniąca honoru Polski jest u szczytu swej wielkości i chwały.*

Na podstawie: *Pamięć... Z przewodnikiem po...*, Warszawa 2005, s. 16.

Zadanie 17.1. (0-1 pkt)

Podaj imię i nazwisko postaci, która wygłosiła cytowane przemówienie.

...../1

.....

Zadanie 17.2. (0-1 pkt)

Wyjaśnij, w jakich okolicznościach zostały wypowiedziane słowa umieszczone na ilustracji.

...../1

.....

.....

.....

.....

Ilustracje i tekst do zadania 18.

Na podstawie: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:...jpg>

Na podstawie: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d6/Pomnik_...jpg

Ukryliśmy się na strychu, ale zaraz słysząc krzyki – to Niemcy i Ukraińcy. Każą opuścić domy, bo będą podpalane. Uciekamy górą – przechodzimy przez dziury, z jednego domu do drugiego, za nami kolejni ludzie. W końcu stajemy, bo to ostatni dom, koniec ulicy, nie ma dokąd iść. Nagle jeden chłopak mówi, że okna pierwszego piętra wychodzą na pusty plac. Okazuje się, że to teren opustoszałej fabryki pilnowany przez żydowskich policjantów. Nie wiemy dokąd wrócić, dokąd iść. Wychodzimy tylko wieczorem, jak myszy, szukać jedzenia i wody. Do jedzenia nic, tylko jakieś okruszki. Po kilku dniach Niemcy otaczają budynek. Wchodzą. Wśród nich mnóstwo Ukraińców. Sprowadzają nas na podwórze, każą oddać wszystko, co mamy. I biorą nas powoli, marszem na Umschlagplatz. I pakują do tych wagonów.

Na podstawie: <https://www....pl/pl/halina-...>

...../1

Zadanie 18.1. (0-1 pkt)

Rozstrzygnij, który z warszawskich pomników – oznaczony literą A czy B – upamiętnia wydarzenia wspominane w tekście. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....
 .....
 .....
 .....

...../1

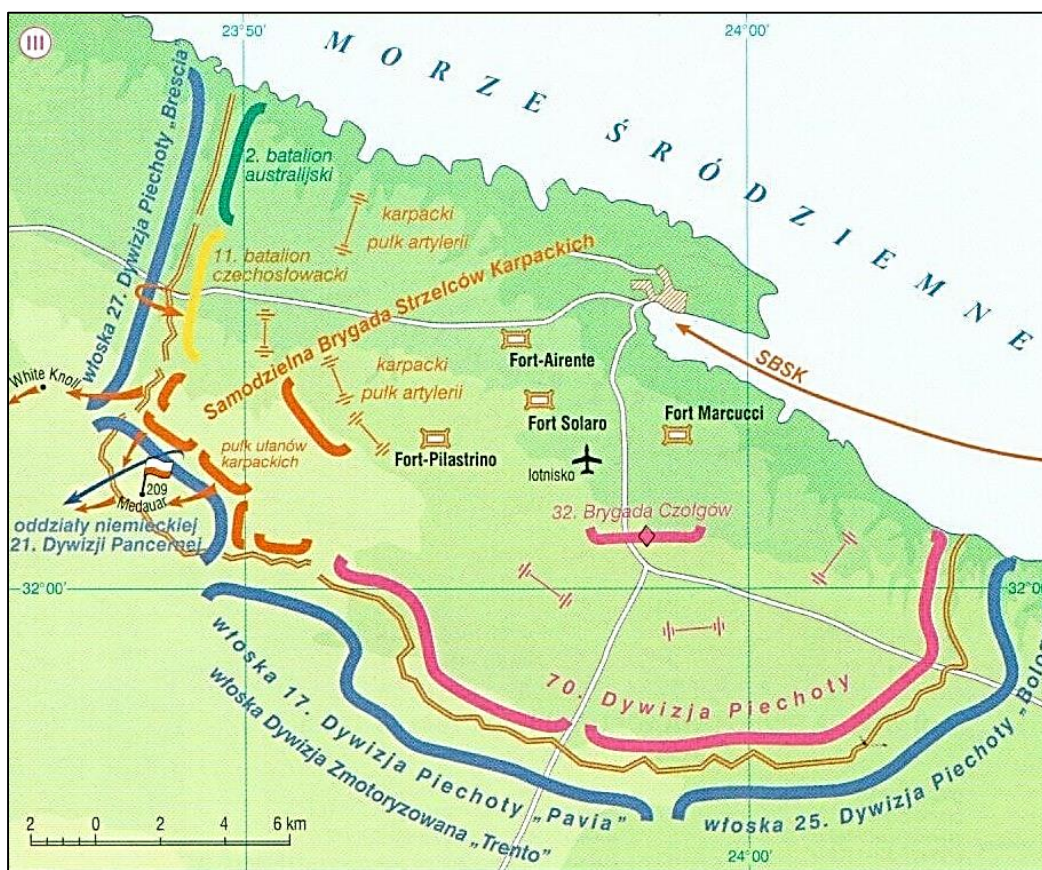
Zadanie 18.2. (0-1 pkt)

Wyjaśnij powody polityczne, dla których pomnik oznaczony literą B powstał o kilkadziesiąt lat później niż pomnik oznaczony literą A.

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

Mapa do zadania 19.

Na podstawie: *Atlas historyczny. Od starożytności do współczesności*, Wrocław 2012, s. 119.

...../3

Zadanie 19. (0-3 pkt)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Na mapie przedstawiono walki o **19.1.** ____ . Polska formacja pod dowództwem **19.2.** ____ wspierała aliantów przeciwko wojskom włoskim i niemieckim. Działania przedstawione na mapie miały miejsce po **19.3.** ____ .

19.1. A. Narwik

B. Tobruk

C. Monte Cassino

19.2. A. Stanisława Maczka

B. Stanisława Kopańskiego

C. Stanisława Sosabowskiego

19.3. A. podpisaniu układu Sikorski-Majski

B. lądowaniu aliantów w Normandii

C. zakończeniu konferencji Wielkiej Trójki w Jałcie

Ilustracje do zadania 20.

Na podstawie: [https://node.stopklatka.pl/dat/aktualnosc/000000000/000000033/images/...\(1\).jpg](https://node.stopklatka.pl/dat/aktualnosc/000000000/000000033/images/...(1).jpg)

Na podstawie: <https://fwcdn.pl/fph/10/68/1068/212700.1.jpg>

3

Na podstawie: https://images.static-bluray.com/reviews/9068_4.jpg

...../3

Zadanie 20. (0-3 pkt)

Każdemu z kadrów filmowych przedstawionych na ilustracjach 1-3 przyporządkuj nazwę XX-wiecznego konfliktu, którego dotyczy. W każdym wierszu tabeli wybierz jedną literę, którą oznaczono wybrany konflikt A-F.

- A. I wojna światowa
- B. II wojna światowa
- C. kryzys kubański
- D. wojna koreańska
- E. wojna sześciodniowa
- F. wojna wietnamska

20.1.	Ilustracja 1.	A	B	C	D	E	F
20.2.	Ilustracja 2.	A	B	C	D	E	F
20.3.	Ilustracja 3.	A	B	C	D	E	F

Teksty do zadania 21.

Tekst I

Na ojczystej ukochanej ziemi
pracą, walką tętni młoda krew,
więc z radością wszystkim poniesiemy
o największym przyjacielu śpiew.
Stalin wszystkich bojów naszą chwałą,
Stalin to młodości naszej blask!
I z pieśniami walcząc, zwyciężając
za Stalinem idzie naród nasz.
Najjaśniejszym, pełnym słońca krajem
jest radziecka ziemia wszystkich stron.
Stalinowskim, wielkim urodzajem
niechaj szumi nam kołchozów plon.

Na podstawie: [https://bibliotekapiosenki.pl/utwory/Piesn_o_Stalinie_\(sl_A_Surkow\)/tekst](https://bibliotekapiosenki.pl/utwory/Piesn_o_Stalinie_(sl_A_Surkow)/tekst)

Tekst II

Przed wszystkim przykładano wielką wagę do masowości odbioru kultury. Organizowano z wielkim rozmachem „dni kultury”, otwierano tysiące świetlic i zakładowych domów kultury. Z uwagi na zasięg upowszechniania stanowiło to prawdziwą „rewolucję oświatową”, natomiast pod względem przekazywanych treści odpowiedniejszym byłoby określenie „rewolucja kulturalna”. Oznaczała ona w znacznym stopniu sowietyzację, zarówno pośrednią - przez przyjmowanie wzorów - jak i bezpośrednią, przez zalew radzieckich książek, filmów czy sztuk teatralnych. W szkołach posługiwano się podręcznikami tłumaczonymi z rosyjskiego, szczególnie w zakresie historii powszechnej.

Na podstawie: *Polska na przestrzeni wieków*, Warszawa 2007, s. 677-678.

...../1

Zadanie 21.1. (0-1 pkt)

Rozstrzygnij, czy pieśń (Tekst I) stanowi przykład zjawiska *sowietyzacji*, o którym mówi Tekst II. Odpowiedź uzasadnij.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....
.....
.....
.....

...../1

Zadanie 21.2. (0-1 pkt)

Podaj nazwę kraju, do którego dziejów w II połowie XX w. odnosi się dosłownie pojęcie *rewolucja kulturalna*.

.....

Tekst do zadania 22.

Jean Monnet entuzjastycznie wierzył w pełną jedność polityczną, wojskową i gospodarczą. Cel miał zostać osiągnięty krok po kroku za sprawą polityki, którą nazwano funkcjonalizmem. Robert Schuman, katolik z Lotaryngii, w czasie wojny walczył w Ruchu Oporu i siedział w więzieniu. Za czasów Czwartej Republiki dwukrotnie pełnił funkcję premiera. Grupa francuska znalazła chętnych do współpracy partnerów z Belgii i Włoch – socjalistę Spaaka i chrześcijańskiego demokratę, dwujęzycznego Tyrolczyka – De Gasperiego. Razem stanowili wspaniałą drużynę, która zaczęła narzucać tempo gry. Główna siła planu z maja 1950 roku leżała w tym, że odwoływał się do kwestii pojednania francusko-niemieckiego. Kanclerz Adenauer, Nadreńczyk, całe swoje życie przeżył w cieniu wojen francusko-niemieckich. Podobnie jak Schuman był liberałem, demokratą i katolikiem. Plan ruszył i zaczął nabierać tempa.

Na podstawie: N. Davies, *Europa. Rozprawa historyka z historią*, Kraków 2010, s. 1154.

...../1

Zadanie 22.1. (0-1 pkt)

Podaj nazwisko wymienionego w tekście polityka, od którego pochodzi stosowana przez historyków nazwa wspomnianego w tekście *planu*.

.....

...../1

Zadanie 22.2. (0-1 pkt)

Podaj nazwę organizacji, która powstała w bezpośrednim następstwie czasowym *planu*, o którym mowa w tekście.

.....

...../1

Zadanie 22.3. (0-1 pkt)

Podaj nazwę jednego państwa, które – oprócz wspomnianych w tekście – stało się współzałożycielem powstającej na mocy *planu* organizacji.

.....

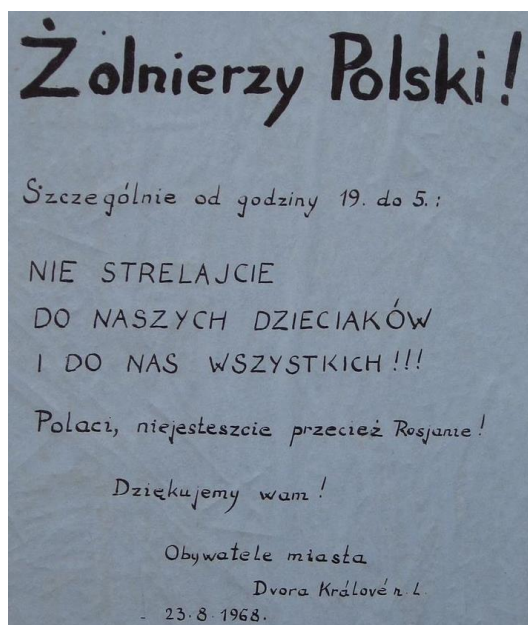

Tekst i ilustracja do zadania 23.

Warszawski Pakt bez wojska
To jak bez miecza kat
Więc rusza armia polska
Tam gdzie jej ruski brat.
A gdy pod ciężkim tankiem
Już czeski dudni trakt
Gomułka wraz z Breżniewem
Śpiewają sobie tak:

Refren: Ta demokracja po nocach straszy nas
Racja— na interwencję czas
Zdrowy instynkt klasowy
W ostatniej chwili, towarzysze, ostrzegł nas.

Na podstawie: http://otworzksiazke.pl/images/ksiazki/wladza_i_spoleczenstwo_....pdf

Na podstawie: www.wikipedia.org

...../1

Zadanie 23. (0-1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F –jeśli jest fałszywe.

Pakt, o którym mowa w tekście, to Układ o Przyjaźni, Współpracy i Pomocy Wzajemnej podpisany w 1955 r.	P	F
Obydwa źródła dotyczą interwencji polskiego wojska w celu stłumienia tzw. praskiej wiosny.	P	F

Tekst i fotografie do zadania 24.

Szybko – m.in. dzięki nowym inwestycjom – wzrastały płace i rosło zatrudnienie. Dochód narodowy wzrósł o prawie 60%, produkcja zwierzęca o niemal 30%. Do produkcji wprowadzono wiele wyrobów licencyjnych, z fiatem 126p („maluchem”) na czele. W sklepach pojawiły się towary z Zachodu, z tak symbolicznym jak coca cola. Dzięki wyraźnemu rozluźnieniu przepisów paszportowych i przyciągnięciu Polonii wyraźnie zwiększyła się liczba osób dysponujących „twardą walutą”, a sklepy, w których można było kupować tylko za dewizy, miały coraz więcej klientów.

Na podstawie: *Polska na przestrzeni wieków*, Warszawa 2007, s. 699.

Na podstawie: *Polaków dzieje malowane*, Warszawa 2007, s. 271;

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/ac/...jpg/1920px-...20120422.jpg>;

<https://www.wikiwand.com/cs/...>

...../3

Zadanie 24. (0-3 pkt)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Opisane przemiany gospodarczo-społeczne miały miejsce w latach **24.1.** ____ . I sekretarzem PZPR był wówczas **24.2.** ____ . Poza wymienionymi w tekście, do symboli przemian tamtych czasów zaliczamy budowlę przedstawioną na współczesnej fotografii oznaczonej cyfrą **24.3.** ____ .

24.1. A. 50-tych XX w.

B. 60-tych XX w.

C. 70-tych XX w.

24.2. A. Władysław Gomułka

B. Edward Gierek

C. Wojciech Jaruzelski

24.3. A. 1

B. 2

C. 3

Tekst do zadania 25.

Chłopcy z Grabówki, chłopcy z Chyloni
Dzisiaj milicja użyła broni
Dzielnieśmy stali, celnie rzucali
Janek Wiśniewski padł
[...]
Nie płaczcie matki, to nie na darmo
Nad stoczną sztandar z czarną kokardą
Za chleb i wolność, i nową Polskę
Janek Wiśniewski padł.

Na podstawie: https://pl.wikipedia.org/wiki/Ballada_o_Janku_Wi%C5%9Bniewskim

Zadanie 25. (0-1 pkt)

...../1

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wydarzenia, o których mowa w tekście, miały miejsce

- A. w czerwcu 1956 r.
- B. w marcu 1968 r.
- C. w grudniu 1970 r.
- D. w grudniu 1981 r.

Ilustracje do zadania 26.

Na podstawie: *Atlas historyczny od starożytności do współczesności dla klas 5-8 szkoły podstawowej*, Warszawa 2017, s. 104.

...../1

Zadanie 26.1. (0-1 pkt)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F –jeśli jest fałszywe.

Wrocław znajdował się w granicach państwa polskiego, którego godło oznaczono literą E.	P	F
Państwo, którego godło oznaczono literą C, było rządzone przez przedstawiciela dynastii Wettynów.	P	F

...../1

Zadanie 26.2. (0-1 pkt)

Wskaż poprawną kolejność chronologiczną, w jakiej stosowane były w dziejach Polski zaprezentowane godła państwowe. Wypisz litery A-E we właściwej kolejności.

Właściwa kolejność to .....